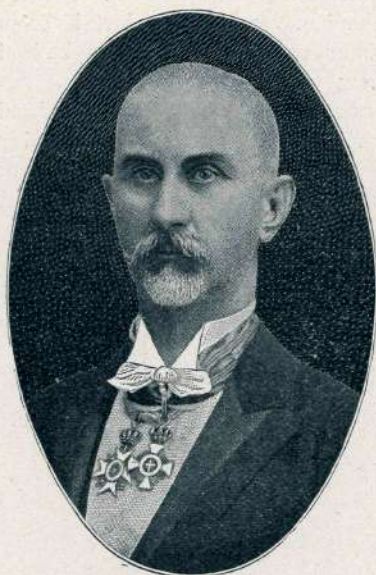

Industrija s preprogami v osrednji Aziji.

Da so orientalske preproge jako priljubljene, je splošno znano, radi tega so tudi cene pri nekaterih vrstah poskočile na 50 do 60%. Posebno velja to za stare preproge, ker so iste izdelane bolj skrbno in pravilno bodisi glede kakovosti, kakor tudi glede ornamentike. Stare preproge iz Merva, Khive, Kisel-Ajaka so vedno redkejšje in torej stanejo tudi 120—150 rubljev. Ker bodo na ta način sčasoma preproge popolnoma prešle, so jeli premišljati, ali ne bi bilo prav, da država nakupi vse v resnici lepe stare preproge ter ornamentiko z njih posname in te posnetke razdeli med posamezne izdelovalce preprog. J. Z.

Znamenite izkopine so našli pri starodavnem mestu Hierakonpolis, kjer so kraljevali prvi egipčovski kralji in so posebno častili boga Hora. Pri tej priliki bo izdalo vseučilišče v Liverpoolu novo egipčovsko zgodovino na podlagi najnovejših raziskav.

Kosta Glavinić,
župan belgrajski.

IZ PRIRODE.

Toplota naše zemlje.

Marsikomu se čudno zdi, da je vedno topleje, čim nižje se pelje pod zemljo; vsakdo se spomni „hladne“ kleti, ki je tudi pod zemljo, in vidi, da je v resnici nasprotno. Resnica je ta, da se toplota pod zemljo nekaj časa v resnici ravna po toploti pod milim nebom, toda le nekaj nižje se je treba spuštiti, in dnevne premembe, kakršne se vršé na zemlji, ne opaziš, — opaziti je mogoče le letno izpremembo toplote tistega kraja, — če se pa spustiš še nižje, zapaziš, da je toplota v taki globočini popolnoma neodvisna od dnevne temperature dotičnega kraja, ter kaže stanovitno le njegovo letno povprečno toploto. Ako je povprečna toplota pod 0,

kakor je n. pr. v severnih krajih od 48—64° s. šir., tedaj ostane tudi zemlja vedno zamrznjena. Na ravniku pa je to znamenje z pet povse drugačno, kajti tam je globokost stalne temperature 1—2 m, pravtako je tudi globokost, kjer ostane zemlja blizu zamrznjenju. V naših krajih je globokost konstantne temperature 25—30 m, to pomenja, da je v tej globočini zemlja vedno enako topla bodisi poleti ali pozimi. Tako imajo v pariški zvezdarni 27·6 m globoko klet, v katero je Lavoisier leta 1783. obesil toplomer, ki vedno kaže 11·6 C. Z globokostjo plasti, na kateri se opazuje stalna temperatura, preneha vpliv solnca. Ako se globokeje v zemlji toplota izpreminja, se ne godi to vsled solnčnega vpliva, temuč vsled lastne zemeljske gorkote, in preiskovanje tega pojava je toliko zanimiveje.

Ta uspeh so dosegli pri kopanju jačkov, predorov, arteških vodnjakov in le redkokdaj v nalašč znanosti v prid izkopanih jamah. Toda že stari jezuit Anastazij Kircher je leta 1662. spoznal, da se pod plastjo, kjer se pričinja opazovati stalna, od površja zemlje oziroma solnca, neodvisna temperatura, tudi temperatura izpreminja, in sicer: kakor se je gorkota zemlje od površja do stalne temperature vedno nižala, tako postaja odondot v globočino vedno gorkeje. Globokost v mestih, v katerih se gorkota od stopinje do stopinje večja, se pa imenuje „geotermična globokostna stopinja“ (geotermische Tiefenstufe). Ta stopinja je v naslednjih krajih globoka:

	globokost jačka	dolgost stopinji
Schlachbach	1716 m	46·9 m
Seunewitz pri Halu	1084 „	45·83 „
Liet pri Altoni	1259 „	43·84 „
Sudenberg pri Magdeburgu	568 „	40·45 „
Sperenberg pri Berlinu	1066 „	40— „

To je: vsakih 46·9, 45·83, 43·84, 40·45, oziroma 40—m se gorkota poveča za 1°.

Pri tej priliki podajmo date iz idrijskega rudnika; priobčili bomo srednjo temperaturo v januarju in juliju vsakega leta, ter navedli globokost, v kateri se je merila.

		v januarju	v juliju
II. horicont	97·8 m globoko	19·4° C.	19·8° C.
III.	122— „ „	21·5° „	21·4° „
IV.	146·4 „ „	19·08° „	20·4° „
V.	150— „ „	24·02° „	23·2° „
VI.	175— „ „	23·01° „	22·5° „
VII.	200— „ „	23·03° „	23·4° „
XI.	271·06 „ „	16—° „	14·7° „
XII.	308·07 „ „	— „	— „

Marsikdo se bo čudil, da je na XI. horicontu temperatura 16— oziroma, 14·7° C, na III. pa 21·5, na V. celo 24·2° C. K temu je treba pripomniti, da v starih rudnikih gorkota kamena ni več prvotna, temuč se v teku časa izpremeni, sosebnost tam, kjer

je več jačkov medseboj v dotiki in torej zunanjim vplivom pot dostopna. Pa tudi vsaka vrsta kamena ima svojo lastno temperaturo, kar kaže nastopna tabela iz idrijskega rudnika:

Dr. Vladimir Srb,
praški župan.

	dolomit	škrljavec (Lagerschiefer)
III. horicont	17.—° C.	27.—° C.
IV. „	23.—° „	20.—° „
V. „	22.—° „	19.—° „
IV. „	18.—° „	16.—° „

Sodeč po teh številkah bi marsikdo mislil, da se toplota z globočino enakomerno veča brez presledka do sredine zemlje, a temu ni tako. Kaj pa je globokost 2000 m v primeru s celo zemljo? Resnica je, da o pravih odnošajih v sredini zemlje ničesar ne vemo; le toliko se sme trditi, da v središču naše zemlje ni vode ali para, kakor so mislili stari učenjaki, temuč da sestoji jedro naše zemlje iz žareče-tekočih toda strjenih snovi, ki so se pokrile v teku časa s plastjo mase, ki je nastala s sodelovanjem vode in ozračja.

J. Z.

O 6. Jupitrovi luni, ki jo je našel Perrine na gori Hamilton, trdijo, da je skoraj gotovo asteroid; za to trditev je posebno merodajno dejstvo, da je ta luna skoraj šestkrat bolj oddaljena od Jupitra kakor pa peta (najbolj od Jupitra oddaljena) luna. Poroča se tudi že o 7. luni, ki se vrti okoli Jupitra.

Bekolit. Krakovski mineralog Morosiewicz je našel v Jekaterinoslavu novo rudnino z imenom „bekolit“. Ker ima v sebi cer in tor, ki se prištevata med takoimenovane redke prsti, jo bodo izrabljali lahko za razsvetljavo.

Razpoka na luni. V Ličkovi zvezdarni na gori Hamilton v Ameriki so zasledili na luni približno 118 kilometrov dolgo razpoko. Ta zvezdarna je med najboljšimi na svetu, ker ima posebno izborne instrumente in daljnoglede, pa tudi jako mirno ozračje.

Otok Borneo je preiskoval dr. A. W. Nieuwenhuis dve leti in pol. Najvažnejši rezultat je ta, da je našel neko gorsko ljudstvo, ki je bilo do sedaj popolnoma neznano. Imenovani učenjak je bil prvi Evropec, ki je prišel tako daleč.

J. Z.

SLOVENSKI DIJAKI NA RIMSKEM FORU.

FOT. J. ROVŠEK.